

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika	02.05.2019 klo 12:00	
Kokouspaikka	Tuomiokapituli	
Osallistujat	Teemu Laajasalo	piispa, puheenjohtaja, poissa asian 3 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 1 kohta)
	Marja Heltelä	tuomiorovasti, vpj., pj. asian 3 käsittelyn ajan
	Sami Ojala	maallikkojäsen, poistui asian 3 käsittelyn jälkeen
	Hannu Pöntinen	pappisasessori
	Hilkka Niemistö	pappisasessori
	Ritva Saario	lakimiesasessori
	Reijo Liimatainen	hiippakuntadekaani
Varajäsen	Jukka Nevala	pappisvarajäsen, läsnä asian 3 käsittelyn ajan
Läsnäolo-oikeutetut	Johanna Korhonen	hiippakuntavaltuuston pj., poissa asian 3 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Sihteeri	Aappo Laitinen	notaari

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 1 Kokoustiedot

Kokouksen avaus

Piispa Teemu Laajasalo avasi istunnon.

Ritva Saario luki Apostolien tekojen luvusta 8:1–4.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Pöytäkirjantarkastajien ja äänenlaskijoiden valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan Ritva Saario.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 3 Teemu Laajasalon sakkorangaistus

Diaarinumero DHEL/157/00.04.00/2019
Esittelijä Lakimiesasessori Ritva Saario
Perustelut **1. Käräjäoikeuden tuomio**

1.1. Tuottamuksellinen kirjanpitorikos

Helsingin käräjäoikeus on 4.3.2019 antanut tuomion 19/109513 (asianumero R 18/10180), jossa Laajasalon on katsottu syyllistyneen tuottamukselliseen kirjanpitorikokseen ja josta Laajasalolle on tuomittu rangaistukseksi 20 päiväsakkoa.

Laajasalo on TL Opetus Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä ja ainoana määräysvaltaa käyttävänä henkilönä kolmena tilikautena vuosina 2014-2017 jättänyt toimittamatta kirjanpitäjälleen yhtiönsä toimintaan liittyneitä myyntilaskuja ja kulutositteita, minkä seurauksena yhtiön liikevaihto ja tulos ovat olleet liian pienet sekä lyhytaikaisten muiden velkojen saldo liian suuret. Yhtiön juokseva kirjanpito on siten ollut virheellinen, kuten myös juoksevasta kirjanpidosta johdetut tulos- ja tasetiedot, jotka yhtiö on ilmoittanut verottajalle. Käräjäoikeus on arvioinut, että sekä määrällisesti että erityisesti suhteessa TL Opetus Oy:n toiminnan laajuuteen myyntejä ja kuluja koskevat laiminlyönnit ovat euromääräisesti merkittäviä. Ottaen huomioon että Laajasalo on laiminlyönyt toimittaa kirjanpitoaineistoa kolmen tilikauden aikana, Laajasalon menettelyssä ei ole ollut kysymys yksittäisistä ja vähäisistä laiminlyönneistä.

Laajasalo on laiminlyönyt allekirjoittaa ja tarkastaa yhtiönsä tilinpäätökset. Velvollisuus on perustunut yhtiöjärjestyksen säännökseen. Asiassa ei ole syytä epäillä Laajasalon ilmoitusta siitä, että laiminlyönti on johtunut väärinkäsityksestä ja/tai virheellisestä tulkinnasta liittyen osakeyhtiölain muutokseen, jonka mukaan TL Opetus Oy:n kaltainen mikroyhtiö ei ole enää ollut velvollinen teettämään tilintarkastusta. Laiminlyönti on johtanut siihen, että kun Laajasalo ei ole tutustunut tilinpäätökseen, hän ei siksi ole havainnut tilinpäätöksistä havaittavissa olleita kirjanpidon virheellisyyksiä.

Käräjäoikeus arvioi, että on selvää, että Laajasalon laiminlyönnit ovat olleet niin merkittäviä ja jatkuneet niin pitkän ajan, että menettely on olennaisesti vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Laajasalon menettely on kokonaisuutena arvioiden ollut selkeästi törkeän huolimaton, kun hän on jättänyt merkittävän osan kirjanpitoaineistosta toimittamatta kirjanpitäjälle kolmen tilikauden aikana, sekä laiminlyönyt yhtiöjärjestykseen perustuneen velvollisuuden tarkastaa ja allekirjoittaa tilinpäätökset kolmen tilikauden aikana.

Menettely täyttää syytteen mukaisesti tuottamuksellisen kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön.

Rangaistusta mitatessaan käräjäoikeus on todennut, että Laajasalon syyksiluettu menettely on tyyppillisiin kirjanpitorikoksiin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä, minkä

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

perusteella syyttäjän esittämä 35 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus on lähtökohtaisesti oikeudenmukainen ja oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa.

1.2. Julkisuus rangaistuksen kohtuullistamisperusteena

Käräjäoikeus on arvioinut julkisuutta rangaistuksen kohtuullistamisperusteena. Käräjäoikeus on todennut, että rikoslain 6 luvun 7 §:ssä säädetyissä kohtuullistamisperusteissa kyse ei ole rikoksen vakavuuden tai tekijän syyllisyyden arvottamisesta, vaan paino on tekijälle tuomittavan seuraamuksen vaikutusten arvioimisessa, tarvittaessa sen kohtuullistamisessa ja tarpeettomien haittojen välttämässä.

Säännönmukainen mediajulkisuus ei sinänsä riitä yleensä lievennyksen perustaksi. Mutta jos julkisuus nousee kohtuuttomiin mittasuhteisiin ja jos sillä on muita vakavia seuraamuksia tuomittujen ja usein jo epäiltyjen elämään, on nuo seuraukset lupa rangaistusta määrättäessä ottaa kohtuuden mukaan huomioon.

Käräjäoikeus on todennut, että sinänsä Laajasalo on merkittävässä julkisessa tehtävässä ja muutenkin esiintynyt julkisesti tiedotusvälineissä, minkä johdosta häneen liittyvien rikosepäilyjen käsittely julkisuudessa ei ole poikkeuksellinen ja ennakoimaton seuraamus. Kuitenkin on selvää, että myös julkisuuden henkilönkin kohdalla asian julkinen käsittely voi nousta kohtuuttomiin mittasuhteisiin.

Käräjäoikeus toteaa, että Laajasalon asiassa on kysymys lievästä ja ei tahallisesta kirjanpitorikoksesta. Lisäksi julkisuudessa on käsitelty laajasti Laajasaloon kohdistuneita vakavampia rikosepäilyjä, jotka ovat myöhemmin osoittautuneet osin perusteettomiksi.

Käräjäoikeus toteaa, että erityisesti perusteettomiksi osoittautuneiden epäilyjen laaja käsittely julkisuudessa saattaa olla kohtuutonta, koska tiedotusvälineet harvoin korjaavat jälkeinpäin perusteettomaksi osoittautuneiden epäilyjen uutisointiaan riittävän laajasti. Uutisoinnin kohteena olevalla henkilöllä ei myöskään ole itsellään mahdollisuutta jälkeinpäin korjata perusteettomaksi osoittautuneiden rikosepäilyjen aiheuttamia käsityksiä samassa mittakaavassa kuin mitä epäilyistä alun perin uutisoitiin. Siten perusteettomien rikosepäilyjen laaja käsittely saattaa vaikuttaa kohteena olevan henkilön maineeseen ja ihmisten käsityksiin virheellisesti, ja jopa leimata henkilön pysyvästi.

Lisäksi käräjäoikeus arvioi, että Laajasalon tapauksessa asian käsittelyn laajuus on ollut suhteessa hänen syykseen luettuun tuottamukselliseen tekoon nähden säännönmukaista mediajulkisuutta selvästi laajempaa.

Näihin seikkoihin nähden Laajasaloon kohdistuneiden rikosepäilyjen sama julkisuus on noussut kohtuuttomiin mittasuhteisiin ja epäilyjä koskevalla julkisella käsittelyllä on epäilemättä ollut muita vakavia ja keskimääräistä huomattavasti tuntuvampia seuraamuksia Laajasalon elämään.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Näillä perusteilla kärjäoikeus arvioi, että Laajasalolle tuomittavaa sakkorangaistusta on perustetta lieventää noin puoleen hänelle muuten tuomittavasta rangaistuksesta.

2. Syyttäjän valitus ja tuomion lainvoimaisuus

Syyttäjä on 7.3.2019 päivätyssä valituksessaan (asianro R 18/12508) pyytänyt hovioikeudelta jatkokäsittelylupaa, koska asiassa ilmenee aihetta epäillä kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta rangaistuksen määräämiseen ja mittaamisen osalta. Syyttäjän mukaan kärjäoikeus on päätenyt antamaan Laajasalolle lähes puolikkaan alennuksen suhteessa ns. normaalirangaistukseen suurilta osin asiaan liittymättömän julkisuuden vuoksi. Syyttäjä on vaatinut, että Laajasalo tuomitaan tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta 35 päiväsakon suuruiseen rangaistukseen, jonka kärjäoikeus on arvioinut olevan lähtökohtaisesti oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa. Rangaistusta ei tule kohtuullistaa rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 kohdan nojalla kohtuuttoman julkisuuden vuoksi. Syyttäjä on todennut, ettei sillä ole asiaan liittyvää todistelua eikä suullista pääkäsittelyä ole tarpeen järjestää.

Syyttäjän valitus tarkoittaa sitä, ettei tuomio ole vielä lainvoimainen. Syyttäjän valitus koskee kuitenkin ainoastaan rangaistuksen kohtuullistamista julkisuusperusteella. Syyttäjän mukaan kysymys on rangaistuksen mittaamiseen liittyvästä juridiikasta ja sen soveltamisesta.

Kärjäoikeuden tuomiossa esitetty teonkuvaus on riidaton. Syyttäjän valitus ei koske teonkuvausta eikä syyksiluettavuutta. Syyttäjä ei myöskään ole vaatinut ankarampaa rangaistusta kuin syyttäjän alun perin esittämä ja kärjäoikeuden lähtökohtaisesti oikeudenmukaiseksi ja oikeuskäytännön mukaiseksi katsoma 35 päiväsakkoa.

Tämän vuoksi ei ole estettä sille, että Laajasalon saama tuomio käsitellään tuomiokapitulissa ennen mahdollista hovioikeuden ratkaisua. Asiaa ei myöskään ole tarvetta käsitellä tuomiokapitulissa uudestaan, vaikka hovioikeuden arvio julkisuuden merkityksestä rangaistuksen kohtuullistamisperusteena poikkeaisi kärjäoikeuden näkemyksestä ja vaikka hovioikeuden tuomitsema rangaistus olisi 20 päiväsakkoa korkeampi. Rangaistuksen mittaaminen kuuluu yleisten tuomioistuinten toimivaltaan eikä rangaistuksen mittaamiseen liittyvä juridiikka kuulu tuomiokapitulin arvioitaviin asioihin.

3. Tuottamuksellinen rikos

Rikoslaisissa säädetyn tunnusmerkistön täyttävä teko voi olla rangaistava sekä tahallisenä että tuottamuksellisenä. Tuottamuksellisuudella tarkoitetaan huolimattomuutta. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan (tuottamus).

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Rikoslaissa teon tunnusmerkistö on voitu porrastaa kahteen tai kolmeen tasoon. Teko voi olla lievä, perustunnusmerkistön mukainen tai törkeä. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä (törkeä tuottamus), ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

Laajasalon kohdalla käräjäoikeus on todennut, että kysymys on laiminlyönneistä, jotka täyttävät tuottamuksellisen kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön. Käräjäoikeus on arvioinut, että Laajasalon huolimattomuus on tapahtunut sekä siinä vaiheessa, kun hän on kolmen tilikauden aikana jättänyt merkittävän osan kirjanpitoaineistosta toimittamatta kirjanpitäjälle että siinä vaiheessa, kun hän on laiminlyönyt yhtiöjärjestykseen perustuneen velvollisuuden tarkastaa ja allekirjoittaa tilinpäätökset. Kokonaisuutena arvioiden Laajasalon menettely on ollut selkeästi törkeän huolimattontaa.

Rangaistusta mitatessaan käräjäoikeus on todennut, että Laajasalon syyksiluettu menettely on tyypillisiin kirjanpitorikoksiin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä, minkä perusteella syyttäjän esittämä 35 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus on lähtökohtaisesti oikeudenmukainen ja oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa. Rikoslain 30 luvun 10 §:n mukaan tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta tuomitaan sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

4. Tuomiokapitulin arvio

4.1. Sovellettava lainsäädäntö ja oikeusperiaatteet

4.1.1. Hyvän hallinnon oikeusperiaatteet

Hallintolain 6 §:ssä säädetään hyvän hallinnon oikeusperiaatteista. Näitä ovat yhdenvertaisuus eli tasapuolisuus, tarkoitussidonnaisuus, objektiviteetti, suhteellisuus ja luottamuksensuoja.

Hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti ja harkinnan kohteena olevia seikkoja on lähtökohtaisesti arvioitava samankaltaisissa tapauksissa samoin perustein. Viranomaisen on niin ikään käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Toimien on oltava asianmukaisia, tarpeellisia ja tavoitteen kannalta oikein mitoitettuja ja ne tulee mitoittaa alimmalle tasolle, jolla tavoite saavutetaan. Luottamuksensuoja turvaa yksityisen perusteltuja odotuksia ja asemaa etenkin suhteessa viranomaistoiminnan odottamattomiin ja yksityisen kannalta haitallisiin tai muuten epäedullisiin muutoksiin. Viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia ja viranomaisen toiminnan on oltava johdonmukaista ja päätösten pysyviä.

4.1.2. Pappisviran ja piispan viran hoidon arviointi

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan papille, joka toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla, tuomiokapituli voi asian laadun mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos papin sopimaton käyttäytyminen, laiminlyönnit pappisvirassa tai käyttäytyminen muutoin osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisviransa. Saman säännöksen 4 momentin mukaan jos pappi on tuomittu rikoksesta sellaiseen rangaistukseen, joka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisviransa.

Kirkkolaisissa tai kirkkojärjestyksessä ei ole erillisiä säännöksiä piispan viran hoidon arvioimisesta. Näin ollen ei ole perusteita arvioida piispan viranhoitoa toisin kuin pappisviran tai papin viran hoitoa. Kirkkojärjestyksen 5 luvun 6 §:n mukaiseen pappislupaukseen verrattuna kirkkojärjestyksen 18 luvun 3 §:n mukainen piispan lupaus painottaa piispan kaitsentatehtävää mutta ei laajenna esikuvallisuuden odotuksia.

Pappislupauksessa vihittävä lupaa, että toimittaessaan pappisvirkaa hän tahtoo pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa, tahtoo oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja, tahtoo noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita.

Piispaksi vihittävä lupaa, että toimittaessaan hiippakunnassa piispan virkaa hän tahtoo pysyä Jumalan pyhässä, puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa, tahtoo tehdä parhaansa, että kaikki muutkin, sekä sananpalvelijat että sanankuulijat niissä pysyisivät ja niiden mukaan eläisivät, tahtoo asettaa itselleen ohjeeksi Pyhän Raamatun opetukset oikean seurakunnan kaitsijan virasta ja velvollisuuksista, tahtoo huolehtia siitä, että hiippakunnassa Jumalan sanaa puhtaasti julistetaan ja sakramentteja oikein Kristuksen asetuksen mukaisesti jaetaan, tahtoo vihkiä ja asettaa virkaan pappeja, jotka havaitaan siihen kelvollisiksi, tahtoo edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esivaltaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään.

Tässä tapauksessa teko, josta käräjäoikeuden rangaistus on tuomittu, on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista. Teko ei liity piispan viran hoitoon, eikä myöskään pappisviran hoitoon tai Laajasalon aikaisempaan viranhoitoon kirkkoherrana tai seurakuntayhtymän johtajana.

4.2. Tuomiokapitulin aikaisempaa ratkaisukäytäntöä

4.2.1. Pastorille annettu tuomio veropetoksesta

Tuomiokapituli on käsitellyt jossain määrin vastaavaa, joskin tahallisesta ja huomattavasti vakavammasta rikoksesta annettua tuomiota 14.12.2011. Helsingin hovioikeus oli 30.5.2011 antanut Helsingin hiippakuntaan kuuluvalla pastorille tuomion nro 1600 (Dnro R 09/66) rikosasiassa, jossa kuusi henkilöä oli tuomittu veropetoksesta, törkeästä veropetoksesta, törkeästä kirjanpitorikoksesta ja rekisterimerkintärikoksesta. Yksi tuomituista oli pastori,

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

jonka osalta hovioikeus oli pitänyt voimassa Helsingin kärjäoikeuden 31.10.2008 antaman tuomion nro 10191, jolla pastori oli tuomittu kolmessa syytekohtassa veropetoksesta ajalla 31.1.2003-31.1.2005 yhteensä 80 päiväsakkoon. Pastori oli lisäksi veloitettu suorittamaan verohallinnolle korvaukseksi vältetyn tuloveron määrä. Kärjäoikeus oli todennut, että pastori oli laiminlyönyt veroilmoituksen antamisen vuosina 2002, 2003 ja 2004. Hänen oli myös katsottu perusteettomasti kuitanneen velkojaan X Oy:ltä, mikä on katsottu peiteltyksi osingonjaoksi. Kärjäoikeus on katsonut, että pastori on tahallaan veron välttämistarkoituksessa laiminlyönyt antaa veroilmoituksen ja siten laiminlyönyt verotusta varten säädetyä velvollisuutta, jolla on ollut merkitystä veron määräämiselle niin, että hän on laiminlyönnillään yrittänyt aiheuttaa veron määräämisen liian alhaiseksi.

Tuomiokapituli oli 14.12.2011 päätöksessään todennut, että veropetos kuuluu yleisen tuomioistuimen käsiteltäviin asioihin. Kirkkolain 23 luvun 1 §:n mukaan kurinpitomenettelyä ei saa panna vireille eikä kurinpitorangeistukseen määrätä saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syytteestä tuomioistuin on vapauttanut viranhaltijan tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä viranhaltija voidaan kuitenkin tässä luvussa säädetyä kurinpitomenettelyä noudattane panna viralta. Hovioikeuden tuomion lisäksi tuomiokapitulilla on näin ollen ainoastaan mahdollisuus harkita, onko pastorin kirkkolain 23 luvun 9 §:n mukaisesti katsottava olevan ilmeisen sopimaton olemaan pappina, jonka vuoksi hänet olisi syytä määrätä menettämään pappisvirransa.

Tuomiokapituli katsoi, että pastorin tuomion perusteena ollut veropetos oli tapahtunut varsin kauan aikaa sitten. Kysymyksessä ei ollut seurakunnan toimintaan tai työnantajan talouteen liittyvä menettely. Tuomiokapituli totesi, että pastori on vihitty papiksi vuonna 2000 ja että tuomiokapitulin tiedossa ei ole, että pastorin pappisviran hoidosta olisi esitetty huomautuksia tai valituksia. Näin ollen pastorin ei voida katsoa olevan kirkkolain 23 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen sopimaton toimimaan pappina eikä siten ole perusteita määrätä pastoria menettämään pappisvirransa. Kirkkolain 23 luvun säännökset on sittemmin kumottu. Kumottu kirkkolain 23 luvun 9 § vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 5 luvun 3 §:ää.

4.2.2. Pastorille annettu tuomio kahdesta pahoinpitelystä

Helsingin hovioikeus on 16.12.2009 tuominnut pastorin kahdesta pahoinpitelystä 50 päiväsakkoon. Korkein oikeus on 19.1.2011 päättänyt olla myöntämättä pastorille valituslupaa.

Tuomiokapituli oli 23.3.2011 päätöksessään todennut, että pahoinpitelyt, joista pastori oli tuomittu, olivat tapahtuneet 7.6.2005 ja 4.2.2006, eli varsin kauan aikaa ennen tuomiokapitulin käsittelyä. Tuomiokapituli tietoon ei ollut tullut, että pastori olisi sittemmin käyttäytynyt papille sopimattomalla tavalla, eikä myöskään hänen viranhoidostaan ollut esitetty huomautuksia tai valituksia. Näin ollen pastorin ei voitu katsoa olevan kirkkolain 23 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen sopimaton toimimaan pappina. Perusteita määrätä pastori menettämään pappisvirransa ei siten ollut.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapituli oli päätöksessään todennut, ettei pastorin Helsingin hovioikeudessa saama tuomio anna aiheutta pappisvirkaan kohdistuvaan kirkkolain 23 luvun 9 §:n mukaiseen kurinpitorangaistukseen. Säännös on sittemmin kumottu mutta se vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 5 luvun 3 §:ää.

4.2.3. Pastorille annettu tuomio niskoittelusta poliisia vastaan

Vantaan kärjäoikeus on 9.3.2018 tuominnut Helsingin hiippakuntaan kuuluvan pastorin 10 päiväsakkoon niskoittelusta poliisia vastaan (tuomio18/110522, asianumero R 18/207). Pastori oli jättänyt noudattamatta poliisimiehen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn. Pastori oli jättänyt noudattamatta poliisin antaman poistumiskäskyn ja poliisit olivat joutuneet ottamaan pastorin kiinni tämän menettelyn johdosta.

Tuomiokapituliin oli tullut useita kanteluita, jotka koskivat pastorin toimintaa. Tuomiokapituli oli käsitellyt kantelut istunnossaan 8.2.2018, ennen kuin tieto kärjäoikeuden tuomiosta oli tullut tuomiokapituliin. Kanteluissa oli mainittu myös tapahtumat, jonka johdosta pastori oli tuomittu sakkorangaistukseen. Tuomiokapituli oli kanteluita käsitellessään todennut, että kysymyksessä oleva pastori oli toimiessaan käyttänyt papin tunnuksia ja identifioitunut selkeästi papiksi. Tuomiokapituli oli painottanut, että minkäänlaisen väkivaltaisuuteen viittaavan toiminnan ei pidä kuulua papin eikä muunkaan kirkon työntekijän keinovalikoimaan. Keinovalikoimaan ei pidä kuulua myöskään poliisia tai muita viranomaisia vastaan toimiminen eikä näiden työn vaikeuttaminen. Tuomiokapituli oli todennut, että pastori on tehnyt merkityksellistä työtä maahanmuuttajien auttamiseksi, mutta hänen käyttäytymistään ja toimintatapojaan on pidettävä joiltain osin moitittavina. Tuomiokapituli oli kehottanut pastoria huolehtimaan siitä, että hän ottaa jatkossa tuomiokapitulin ohjeistuksen huomioon toiminnassaan.

Kun kärjäoikeuden tuomio oli tullut tuomiokapitulin tietoon, tuomiokapituli käsitteli asian uudelleen. Tuomiokapituli totesi, että koska pastorin toimintaa koskeva asia on käsitelty tuomiokapitulissa ennen tuomioistuimen päätöstä ja koska asiassa ei ole ilmennyt mitään uutta, tuomioistuimen päätös voidaan merkitä tiedoksi. Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

5. Tuomiokapitulin ratkaisu

Piispan saama tuomio ja sen merkitys on herättänyt monenlaisia mielipiteitä. Mielipiteitä on esitetty myös julkisuudessa.

Tuomiokapitulin on ratkaisussaan noudatettava voimassaolevaa lainsäädäntöä ja oikeusperiaatteita.

Rikosasioiden käsittely ja rangaistuksen määrääminen kuuluu yleisten tuomioistuinten toimivaltaan, eikä tuomiokapitulin tehtäviin siten kuulu arvioida rikoslaissa säädettyjen tunnusmerkistöjen täyttymistä ja tekojen syyksiluettavuutta. Yleisen tuomioistuimen toimivaltaan ei sen sijaan kuulu tutkia tapauksia pappisviran kannalta. Tuomiokapitulilla on siten mahdollisuus arvioida asiaa kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaisesti pappisviran osalta. Viime

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

kädessä tuomiokapituli voi ottaa kantaa siihen, onko kysymys sellaisesta menettelystä tai tuomiosta, joka osoittaa henkilön ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina.

Kirkkolaisissa tai kirkkojärjestyksessä ei ole erillisiä piispan virkavelvollisuuksia koskevia säännöksiä. Näin ollen myös piispaa tulee arvioida pappisvirkaa koskevien säännösten näkökulmasta. Tässä tapauksessa tätä korostaa myös se, että tuomioon johtanut teko on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista eikä teko siten liity piispan viran hoitoon.

Tuomiokapitulin on ratkaisussaan hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti otettava myös huomioon tuomiokapitulin aikaisempi ratkaisukäytäntö.

Laajasalon kohdalla käräjäoikeus on todennut, että tuottamuksellinen kirjanpitorikos on tapahtunut tilikausina 1.7.2014-30.6.2015, 1.7.2015-30.6.2016 ja 1.7.2016-30.6.2017. Käräjäoikeus on katsonut, että Laajasalon menettely on kokonaisuutena arvioiden ollut selkeästi törkeän huolimaton. Laajasalon syyksiluettu menettely on kuitenkin tyypillisiin kirjanpitorikoihin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä.

Kysymyksessä ei ole ollut seurakunnan toimintaan, pappisviran hoitoon tai työnantajan talouteen liittyvä menettely. Laajasalo on vihitty papiksi 8.5.1997. Laajasalon pappisviran hoidosta ei tuomiokapitulilla ole ollut huomauttamista. Asiassa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Laajasaloo voitaisiin pitää ilmeisen sopimattomana olemaan pappina.

Kun otetaan huomioon aikaisempi pastorin veropetoksesta saamaa tuomiota koskeva tuomiokapitulin päätös ja sen perustelut vuodelta 2011, olisi kyseenalaista ja hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa ristiriitaista, mikäli selvästi lievemmän tuomion katsottaisiin nyt edellyttävän tuomiokapitulin toimenpiteitä.

Esitys

Tuomiokapituli merkitsee tiedoksi Helsingin käräjäoikeuden Teemu Laajasalolle antaman tuomion. Tuomiokapituli toteaa, että tuottamuksellinen kirjanpitorikos ei liity papin viran eikä pappisviran hoitamiseen. Teko on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista eikä teko siten liity myöskään piispan viran hoitoon. Tuomiota ei näin ollen voida pitää esteenä pappisviran eikä piispan viran hoitamiseksi. Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Tarkastettaneen pöytäkirja tältä osin istunnossa.

Välipäätös

Kysymys esteellisyydestä

Tuomiokapituli päätti, että Johanna Korhonen on esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn hallintolain 28 § 1 momentin 7-kohdan perusteella.

Käsittely

Käsittelyn aikana tehtiin seuraava vastaesitys.

Vastaesitys: Hannu Pöntinen; kannatus: Marja Heltelä.

Tuomiokapituli palauttaa asian valmisteluun.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät JAA. Jos EI voittaa, on Hannu Pöntisen esitys tullut hyväksytyksi.

JAA äänestivät Jukka Nevala, Hilikka Niemistö, Sami Ojala ja Ritva Saario.

EI äänestivät Marja Heltelä, Hannu Pöntinen ja Reijo Liimatainen.

Tuomiokapituli päätti jatkaa asian käsittelyä. Käsittelyn aikana esittelijä täydensi esitystä seuraavasti:

1. Käräjäoikeuden tuomio

1.1. Tuottamuksellinen kirjanpitorikos

Helsingin käräjäoikeus on 4.3.2019 antanut tuomion 19/109513 (asianumero R 18/10180), jossa Laajasalon on katsottu syyllistyneen tuottamukselliseen kirjanpitorikokseen ja josta Laajasalolle on tuomittu rangaistukseksi 20 päiväsakkoa.

Laajasalo on TL Opetus Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä ja ainoana määräysvaltaa käyttävänä henkilönä kolmena tilikautena vuosina 2014-2017 jättänyt toimittamatta kirjanpitäjälleen yhtiönsä toimintaan liittyneitä myyntilaskuja ja kulutusiteita, minkä seurauksena yhtiön liikevaihto ja tulos ovat olleet liian pienet sekä lyhytaikaisten muiden velkojen saldo liian suuret. Yhtiön juokseva kirjanpito on siten ollut virheellinen, kuten myös juoksevasta kirjanpidosta johdetut tulos- ja tasetiedot, jotka yhtiö on ilmoittanut verottajalle. Käräjäoikeus on arvioinut, että sekä määrällisesti että erityisesti suhteessa TL Opetus Oy:n toiminnan laajuuteen myyntejä ja kuluja koskevat laiminlyönnit ovat euromääräisesti merkittäviä. Ottaen huomioon että Laajasalo on laiminlyönyt toimittaa kirjanpitoaineistoa kolmen tilikauden aikana, Laajasalon menettelyssä ei ole ollut kysymys yksittäisistä ja vähäisistä laiminlyönneistä.

Laajasalo on laiminlyönyt allekirjoittaa ja tarkastaa yhtiönsä tilinpäätökset. Velvollisuus on perustunut yhtiöjärjestyksen säännökseen. Asiassa ei ole syytä epäillä Laajasalon ilmoitusta siitä, että laiminlyönti on johtunut väärinkäsityksestä ja/tai virheellisestä tulkinnasta liittyen osakeyhtiölain muutokseen, jonka mukaan TL Opetus Oy:n kaltainen mikroyhtiö ei ole enää ollut velvollinen teettämään tilintarkastusta. Laiminlyönti on johtanut siihen, että kun Laajasalo ei ole tutustunut tilinpäätökseen, hän ei siksi ole havainnut tilinpäätöksistä havaittavissa olleita kirjanpidon virheellisyyksiä.

Käräjäoikeus arvioi, että on selvää, että Laajasalon laiminlyönnit ovat olleet niin merkittäviä ja jatkuneet niin pitkän ajan, että menettely on olennaisesti vaikeuttanut oikean ja riittävän kuvan saamista yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Laajasalon menettely on kokonaisuutena arvioiden ollut selkeästi törkeän huolimaton, kun hän on jättänyt merkittävän osan kirjanpitoaineistosta toimittamatta kirjanpitäjälle kolmen tilikauden aikana, sekä laiminlyönyt yhtiöjärjestykseen perustuneen velvollisuuden tarkastaa ja allekirjoittaa tilinpäätökset kolmen tilikauden aikana.

Menettely täyttää syytteen mukaisesti tuottamuksellisen kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Rangaistusta mitatessaan käräjäoikeus on todennut, että Laajasalon syyksiluettu menettely on tyyppillisiin kirjanpitorikoksiin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä, minkä perusteella syyttäjän esittämä 35 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus on lähtökohtaisesti oikeudenmukainen ja oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa.

1.2. Julkisuus rangaistuksen kohtuullistamisperusteena

Käräjäoikeus on arvioinut julkisuutta rangaistuksen kohtuullistamisperusteena. Käräjäoikeus on todennut, että rikoslain 6 luvun 7 §:ssä säädetyissä kohtuullistamisperusteissa kyse ei ole rikoksen vakavuuden tai tekijän syyllisyyden arvottamisesta, vaan paino on tekijälle tuomittavan seuraamuksen vaikutusten arvioimisessa, tarvittaessa sen kohtuullistamisessa ja tarpeettomien haittojen välttämässä.

Säännönmukainen mediajulkisuus ei sinänsä riitä yleensä lievennyksen perustaksi. Mutta jos julkisuus nousee kohtuuttomiin mittasuhteisiin ja jos sillä on muita vakavia seuraamuksia tuomittujen ja usein jo epäiltyjen elämään, on nuo seuraukset lupa rangaistusta määrättäessä ottaa kohtuuden mukaan huomioon.

Käräjäoikeus on todennut, että sinänsä Laajasalo on merkittävässä julkisessa tehtävässä ja muutenkin esiintynyt julkisesti tiedotusvälineissä, minkä johdosta häneen liittyvien rikosepäilyjen käsittely julkisuudessa ei ole poikkeuksellinen ja ennakoimaton seuraamus. Kuitenkin on selvää, että myös julkisuuden henkilönkin kohdalla asian julkinen käsittely voi nousta kohtuuttomiin mittasuhteisiin.

Käräjäoikeus toteaa, että Laajasalon asiassa on kysymys lievästä ja ei tahallisesta kirjanpitorikoksesta. Lisäksi julkisuudessa on käsitelty laajasti Laajasaloon kohdistuneita vakavampia rikosepäilyjä, jotka ovat myöhemmin osoittautuneet osin perusteettomiksi.

Käräjäoikeus toteaa, että erityisesti perusteettomiksi osoittautuneiden epäilyjen laaja käsittely julkisuudessa saattaa olla kohtuutonta, koska tiedotusvälineet harvoin korjaavat jälkeinpäin perusteettomaksi osoittautuneiden epäilyjen uutisointiaan riittävän laajasti. Utisoinnin kohteena olevalla henkilöllä ei myöskään ole itsellään mahdollisuutta jälkeinpäin korjata perusteettomaksi osoittautuneiden rikosepäilyjen aiheuttamia käsityksiä samassa mittakaavassa kuin mitä epäilyistä alun perin uutisoitiin. Siten perusteettomien rikosepäilyjen laaja käsittely saattaa vaikuttaa kohteena olevan henkilön maineeseen ja ihmisten käsityksiin virheellisesti, ja jopa leimata henkilön pysyvästi.

Lisäksi käräjäoikeus arvioi, että Laajasalon tapauksessa asian käsittelyn laajuus on ollut suhteessa hänen syykseen luettuun tuottamukselliseen tekoon nähden säännönmukaista mediajulkisuutta selvästi laajempaa.

Näihin seikkoihin nähden Laajasaloon kohdistuneiden rikosepäilyjen samaa julkisuus on noussut kohtuuttomiin mittasuhteisiin ja epäilyjä koskevalla julkisella käsittelyllä on epäilemättä ollut muita vakavia ja keskimääräistä huomattavasti tuntuvampia seuraamuksia Laajasalon elämään.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Näillä perusteilla kärjäoikeus arvioi, että Laajasalolle tuomittavaa sakkorangaistusta on perustetta lieventää noin puoleen hänelle muuten tuomittavasta rangaistuksesta.

2. Syyttäjän valitus ja tuomion lainvoimaisuus

Syyttäjä on 7.3.2019 päivätyssä valituksessaan (asianro R 18/12508) pyytänyt hovioikeudelta jatkokäsittelylupaa, koska asiassa ilmenee aihetta epäillä kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta rangaistuksen määräämiseen ja mittaamisen osalta. Syyttäjän mukaan kärjäoikeus on päätenyt antamaan Laajasalolle lähes puolikkaan alennuksen suhteessa ns. normaalirangaistukseen suurilta osin asiaan liittymättömän julkisuuden vuoksi. Syyttäjä on vaatinut, että Laajasalo tuomitaan tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta 35 päiväsakon suuruiseen rangaistukseen, jonka kärjäoikeus on arvioinut olevan lähtökohtaisesti oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa. Rangaistusta ei tule kohtuullistaa rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 kohdan nojalla kohtuuttoman julkisuuden vuoksi. Syyttäjä on todennut, ettei sillä ole asiaan liittyvää todistelua eikä suullista pääkäsittelyä ole tarpeen järjestää.

Syyttäjän valitus tarkoittaa sitä, ettei tuomio ole vielä lainvoimainen. Syyttäjän valitus koskee kuitenkin ainoastaan rangaistuksen kohtuullistamista julkisuusperusteella. Syyttäjän mukaan kysymys on rangaistuksen mittaamiseen liittyvästä juridiikasta ja sen soveltamisesta.

Kärjäoikeuden tuomiossa esitetty teonkuvaus on riidaton. Syyttäjän valitus ei koske teonkuvausta eikä syyksiluettavuutta. Syyttäjä ei myöskään ole vaatinut ankarampaa rangaistusta kuin syyttäjän alun perin esittämä ja kärjäoikeuden lähtökohtaisesti oikeudenmukaiseksi ja oikeuskäytännön mukaiseksi katsoma 35 päiväsakkoa.

Tämän vuoksi ei ole estettä sille, että Laajasalon saama tuomio käsitellään tuomiokapitulissa ennen mahdollista hovioikeuden ratkaisua. Asiaa ei myöskään ole tarvetta käsitellä tuomiokapitulissa uudestaan, vaikka hovioikeuden arvio julkisuuden merkityksestä rangaistuksen kohtuullistamisperusteena poikkeaisi kärjäoikeuden näkemyksestä ja vaikka hovioikeuden tuomitsema rangaistus olisi 20 päiväsakkoa korkeampi. Rangaistuksen mittaaminen kuuluu yleisten tuomioistuinten toimivaltaan eikä rangaistuksen mittaamiseen liittyvä juridiikka kuulu tuomiokapitulin arvioitaviin asioihin.

3. Tuottamuksellinen rikos

Rikoslaisissa säädetyn tunnusmerkistön täyttävä teko voi olla rangaistava sekä tahallisenä että tuottamuksellisenä. Tuottamuksellisuudella tarkoitetaan huolimattomuutta. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan (tuottamus).

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Rikoslaissa teon tunnusmerkistö on voitu porrastaa kahteen tai kolmeen tasoon. Teko voi olla lievä, perustunnusmerkistön mukainen tai törkeä. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä (törkeä tuottamus), ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

Laajasalon kohdalla käräjäoikeus on todennut, että kysymys on laiminlyönneistä, jotka täyttävät tuottamuksellisen kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön. Käräjäoikeus on arvioinut, että Laajasalon huolimattomuus on tapahtunut sekä siinä vaiheessa, kun hän on kolmen tilikauden aikana jättänyt merkittävän osan kirjanpitoaineistosta toimittamatta kirjanpitäjälle että siinä vaiheessa, kun hän on laiminlyönyt yhtiöjärjestykseen perustuneen velvollisuuden tarkastaa ja allekirjoittaa tilinpäätökset. Kokonaisuutena arvioiden Laajasalon menettely on ollut selkeästi törkeän huolimattontaa.

Rangaistusta mitatessaan käräjäoikeus on todennut, että Laajasalon syyksiluettu menettely on tyyppillisiin kirjanpitorikoksiin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä, minkä perusteella syyttäjän esittämä 35 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus on lähtökohtaisesti oikeudenmukainen ja oikeuskäytännön mukainen seuraamus asiassa. Rikoslain 30 luvun 10 §:n mukaan tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta tuomitaan sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

4. Tuomiokapitulin arvio

4.1. Sovellettava lainsäädäntö ja oikeusperiaatteet

4.1.1. Hyvän hallinnon oikeusperiaatteet

Hallintolain 6 §:ssä säädetään hyvän hallinnon oikeusperiaatteista. Näitä ovat yhdenvertaisuus eli tasapuolisuus, tarkoitussidonnaisuus, objektiviteetti, suhteellisuus ja luottamuksensuoja.

Hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti ja harkinnan kohteena olevia seikkoja on lähtökohtaisesti arvioitava samankaltaisissa tapauksissa samoin perustein. Viranomaisen on niin ikään käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Toimien on oltava asianmukaisia, tarpeellisia ja tavoitteen kannalta oikein mitoitettuja ja ne tulee mitoittaa alimmalle tasolle, jolla tavoite saavutetaan. Luottamuksensuoja turvaa yksityisen perusteltuja odotuksia ja asemaa etenkin suhteessa viranomaistoiminnan odottamattomiin ja yksityisen kannalta haitallisiin tai muuten epäedullisiin muutoksiin. Viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia ja viranomaisen toiminnan on oltava johdonmukaista ja päätösten pysyviä.

4.1.2. Pappisviran ja piispan viran hoidon arviointi

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan papille, joka toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla, tuomiokapituli voi asian laadun mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos papin sopimaton käyttäytyminen, laiminlyönnit pappisvirassa tai käyttäytyminen muutoin osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisviransa. Saman säännöksen 4 momentin mukaan jos pappi on tuomittu rikoksesta sellaiseen rangaistukseen, joka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisviransa.

Kirkkolaisissa tai kirkkojärjestyksessä ei ole erillisiä säännöksiä piispan viran hoidon arvioimisesta. Näin ollen ei ole perusteita arvioida piispan viranhoitoa toisin kuin pappisviran tai papin viran hoitoa. Kirkkojärjestyksen 5 luvun 6 §:n mukaiseen pappislupaukseen verrattuna kirkkojärjestyksen 18 luvun 3 §:n mukainen piispan lupaus painottaa piispan kaitsentatehtävää mutta ei laajenna esikuvallisuuden odotuksia.

Pappislupauksessa vihittävä lupaa, että toimittaessaan pappisvirkaa hän tahtoo pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa, tahtoo oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja, tahtoo noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita.

Piispaksi vihittävä lupaa, että toimittaessaan hiippakunnassa piispan virkaa hän tahtoo pysyä Jumalan pyhässä, puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa, tahtoo tehdä parhaansa, että kaikki muutkin, sekä sananpalvelijat että sanankuulijat niissä pysyisivät ja niiden mukaan eläisivät, tahtoo asettaa itselleen ohjeeksi Pyhän Raamatun opetukset oikean seurakunnan kaitsijan virasta ja velvollisuuksista, tahtoo huolehtia siitä, että hiippakunnassa Jumalan sanaa puhtaasti julistetaan ja sakramentteja oikein Kristuksen asetuksen mukaisesti jaetaan, tahtoo vihkiä ja asettaa virkaan pappeja, jotka havaitaan siihen kelvollisiksi, tahtoo edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esivaltaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään.

Tässä tapauksessa teko, josta käräjäoikeuden rangaistus on tuomittu, on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista. Teko ei liity piispan viran hoitoon, eikä myöskään pappisviran hoitoon tai Laajasalon aikaisempaan viranhoitoon kirkkoherrana tai seurakuntayhtymän johtajana.

4.2. Tuomiokapitulin aikaisempaa ratkaisukäytäntöä

4.2.1. Pastorille annettu tuomio veropetoksesta

Tuomiokapituli on käsitellyt jossain määrin vastaavaa, joskin tahallisesta ja huomattavasti vakavammasta rikoksesta annettua tuomiota 14.12.2011. Helsingin hovioikeus oli 30.5.2011 antanut Helsingin hiippakuntaan kuuluvalla pastorille tuomion nro 1600 (Dnro R 09/66) rikosasiassa, jossa kuusi henkilöä oli tuomittu veropetoksesta, törkeästä veropetoksesta, törkeästä kirjanpitorikoksesta ja rekisterimerkintärikoksesta. Yksi tuomituista oli pastori,

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

jonka osalta hovioikeus oli pitänyt voimassa Helsingin kärjäoikeuden 31.10.2008 antaman tuomion nro 10191, jolla pastori oli tuomittu kolmessa syytekohtassa veropetoksesta ajalla 31.1.2003-31.1.2005 yhteensä 80 päiväsakkoon. Pastori oli lisäksi veloitettu suorittamaan verohallinnolle korvaukseksi vältetyn tuloveron määrä. Kärjäoikeus oli todennut, että pastori oli laiminlyönyt veroilmoituksen antamisen vuosina 2002, 2003 ja 2004. Hänen oli myös katsottu perusteettomasti kuitanneen velkojaan X Oy:ltä, mikä on katsottu peiteltyksi osingonjaoksi. Kärjäoikeus on katsonut, että pastori on tahallaan veron välttämistarkoituksessa laiminlyönyt antaa veroilmoituksen ja siten laiminlyönyt verotusta varten säädetyä velvollisuutta, jolla on ollut merkitystä veron määräämiselle niin, että hän on laiminlyönnillään yrittänyt aiheuttaa veron määräämisen liian alhaiseksi.

Tuomiokapituli oli 14.12.2011 päätöksessään todennut, että veropetos kuuluu yleisen tuomioistuimen käsiteltäviin asioihin. Kirkkolain 23 luvun 1 §:n mukaan kurinpitomenettelyä ei saa panna vireille eikä kurinpitorangeistukseen määrätä saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syytteestä tuomioistuin on vapauttanut viranhaltijan tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä viranhaltija voidaan kuitenkin tässä luvussa säädettyä kurinpitomenettelyä noudattane panna viralta. Hovioikeuden tuomion lisäksi tuomiokapitulilla on näin ollen ainoastaan mahdollisuus harkita, onko pastorin kirkkolain 23 luvun 9 §:n mukaisesti katsottava olevan ilmeisen sopimaton olemaan pappina, jonka vuoksi hänet olisi syytä määrätä menettämään pappisvirransa.

Tuomiokapituli katsoi, että pastorin tuomion perusteena ollut veropetos oli tapahtunut varsin kauan aikaa sitten. Kysymyksessä ei ollut seurakunnan toimintaan tai työnantajan talouteen liittyvä menettely. Tuomiokapituli totesi, että pastori on vihitty papiksi vuonna 2000 ja että tuomiokapitulin tiedossa ei ole, että pastorin pappisviran hoidosta olisi esitetty huomautuksia tai valituksia. Näin ollen pastorin ei voida katsoa olevan kirkkolain 23 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen sopimaton toimimaan pappina eikä siten ole perusteita määrätä pastoria menettämään pappisvirransa. Kirkkolain 23 luvun säännökset on sittemmin kumottu. Kumottu kirkkolain 23 luvun 9 § vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 5 luvun 3 §:ää.

4.2.2. Pastorille annettu tuomio kahdesta pahoinpitelystä

Helsingin hovioikeus on 16.12.2009 tuominnut pastorin kahdesta pahoinpitelystä 50 päiväsakkoon. Korkein oikeus on 19.1.2011 päättänyt olla myöntämättä pastorille valituslupaa.

Tuomiokapituli oli 23.3.2011 päätöksessään todennut, että pahoinpitelyt, joista pastori oli tuomittu, olivat tapahtuneet 7.6.2005 ja 4.2.2006, eli varsin kauan aikaa ennen tuomiokapitulin käsittelyä. Tuomiokapituli tietoon ei ollut tullut, että pastori olisi sittemmin käyttäytynyt papille sopimattomalla tavalla, eikä myöskään hänen viranhoidostaan ollut esitetty huomautuksia tai valituksia. Näin ollen pastorin ei voitu katsoa olevan kirkkolain 23 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen sopimaton toimimaan pappina. Perusteita määrätä pastori menettämään pappisvirransa ei siten ollut.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapituli oli päätöksessään todennut, ettei pastorin Helsingin hovioikeudessa saama tuomio anna aiheita pappisvirkaan kohdistuvaan kirkkolain 23 luvun 9 §:n mukaiseen kurinpitorangaistukseen. Säännös on sittemmin kumottu mutta se vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 5 luvun 3 §:ää.

4.2.3. Pastorille annettu tuomio niskoittelusta poliisia vastaan

Vantaan kärjäoikeus on 9.3.2018 tuominnut Helsingin hiippakuntaan kuuluvan pastorin 10 päiväsakkoon niskoittelusta poliisia vastaan (tuomio18/110522, asianumero R 18/207). Pastori oli jättänyt noudattamatta poliisimiehen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn. Pastori oli jättänyt noudattamatta poliisin antaman poistumiskäskyn ja poliisit olivat joutuneet ottamaan pastorin kiinni tämän menettelyn johdosta.

Tuomiokapituliin oli tullut useita kanteluita, jotka koskivat pastorin toimintaa. Tuomiokapituli oli käsitellyt kantelut istunnossaan 8.2.2018, ennen kuin tieto kärjäoikeuden tuomiosta oli tullut tuomiokapituliin. Kanteluissa oli mainittu myös tapahtumat, jonka johdosta pastori oli tuomittu sakkorangaistukseen. Tuomiokapituli oli kanteluita käsitellessään todennut, että kysymyksessä oleva pastori oli toimiessaan käyttänyt papin tunnuksia ja identifioitunut selkeästi papiksi. Tuomiokapituli oli painottanut, että minkäänlaisen väkivaltaisuuteen viittaavan toiminnan ei pidä kuulua papin eikä muunkaan kirkon työntekijän keinovalikoimaan. Keinovalikoimaan ei pidä kuulua myöskään poliisia tai muita viranomaisia vastaan toimiminen eikä näiden työn vaikeuttaminen. Tuomiokapituli oli todennut, että pastori on tehnyt merkityksellistä työtä maahanmuuttajien auttamiseksi, mutta hänen käyttäytymistään ja toimintatapojaan on pidettävä joiltain osin moitittavina. Tuomiokapituli oli kehottanut pastoria huolehtimaan siitä, että hän ottaa jatkossa tuomiokapitulin ohjeistuksen huomioon toiminnassaan.

Kun kärjäoikeuden tuomio oli tullut tuomiokapitulin tietoon, tuomiokapituli käsitteli asian uudelleen. Tuomiokapituli totesi, että koska pastorin toimintaa koskeva asia on käsitelty tuomiokapitulissa ennen tuomioistuimen päätöstä ja koska asiassa ei ole ilmennyt mitään uutta, tuomioistuimen päätös voidaan merkitä tiedoksi. Asia ei anna aiheita muihin toimenpiteisiin.

5. Tuomiokapitulin ratkaisu

Piispan saama tuomio ja sen merkitys on herättänyt monenlaisia mielipiteitä. Mielipiteitä on esitetty myös julkisuudessa.

Tuomiokapitulin on ratkaisussaan noudatettava voimassaolevaa lainsäädäntöä ja oikeusperiaatteita.

Rikosasioiden käsittely ja rangaistuksen määrääminen kuuluu yleisten tuomioistuinten toimivaltaan, eikä tuomiokapitulin tehtäviin siten kuulu arvioida rikoslaissa säädettyjen tunnusmerkistöjen täyttymistä ja tekojen syyksiluettavuutta. Yleisen tuomioistuimen toimivaltaan ei sen sijaan kuulu tutkia tapauksia pappisviran kannalta. Tuomiokapitulilla on siten mahdollisuus arvioida asiaa kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaisesti pappisviran osalta. Viime

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

kädessä tuomiokapituli voi ottaa kantaa siihen, onko kysymys sellaisesta menettelystä tai tuomiosta, joka osoittaa henkilön ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina.

Kirkkolaisissa tai kirkkojärjestyksessä ei ole erillisiä piispan virkavelvollisuuksia koskevia säännöksiä. Näin ollen myös piispaa tulee arvioida pappisvirkaa koskevien säännösten näkökulmasta. Tässä tapauksessa tätä korostaa myös se, että tuomioon johtanut teko on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista eikä teko siten liity piispan viran hoitoon.

Tuomiokapitulin on ratkaisussaan hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti otettava myös huomioon tuomiokapitulin aikaisempi ratkaisukäytäntö.

Laajasalon kohdalla käräjäoikeus on todennut, että tuottamuksellinen kirjanpitorikos on tapahtunut tilikausina 1.7.2014-30.6.2015, 1.7.2015-30.6.2016 ja 1.7.2016-30.6.2017. Tilikausien ajanjaksot sijoittuvat aikaan ennen piispan viran vastaanottamista. Käräjäoikeus on katsonut, että Laajasalon menettely on kokonaisuutena arvioiden ollut selkeästi törkeän huolimaton. Laajasalon syyksiluettu menettely on kuitenkin tyyppillisiin kirjanpitorikoksiin nähden vähäisempi ja Laajasalon menettely osoittaa hänessä melko lievää syyllisyyttä.

Kysymyksessä ei ole ollut seurakunnan toimintaan, pappisviran hoitoon tai työnantajan talouteen liittyvä menettely. Laajasalo on vihitty papiksi 8.5.1997. Laajasalon pappisviran hoidosta ei tuomiokapitulilla ole ollut huomauttamista. Asiassa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Laajasaloo voitaisiin pitää ilmeisen sopimattomana olemaan pappina.

Kun otetaan huomioon aikaisempi pastorin veropetoksesta saamaa tuomiota koskeva tuomiokapitulin päätös ja sen perustelut vuodelta 2011, olisi kyseenalaista ja hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa ristiriitaista, mikäli selvästi lievemmän tuomion katsottaisiin nyt edellyttävän tuomiokapitulin toimenpiteitä.

Esitys

Tuomiokapituli merkitsee tiedoksi Helsingin käräjäoikeuden Teemu Laajasalolle antaman tuomion. Tuomiokapituli toteaa, että tuottamuksellinen kirjanpitorikos ei liity papin viran eikä pappisviran hoitamiseen. Teko on tapahtunut ennen piispan viran vastaanottamista eikä teko siten liity myöskään piispan viran hoitoon. Tuomiota ei näin ollen voida pitää esteenä pappisviran eikä piispan viran hoitamiseksi.

Tuomiokapituli pitää kuitenkin moitittavana Laajasalon yritystoimintaan liittyviä menettelyitä. Tuomiokapituli toteaa, että piispaan liittyvä negatiivinen julkisuus on ollut omiaan vahingoittamaan kirkon julkisuuskuva ja uskottavuutta eettisenä toimijana. Tuomiokapituli pitää hyvänä, että piispa on tunnustanut virheensä ja sitä myös julkisesti pahoitellut.

Tuomiokapituli toteaa, että koska piispa on yhteiskunnallisesti merkittävä ja näkyvä toimija, kirkon edustaja ja hengellinen paimen, on piispan virassa syytä kiinnittää erityistä huomiota eettisyyteen ja esikuvallisuuteen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

02.05.2019

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tarkastettaneen pöytäkirja tältä osin istunnossa.

Päätös

Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet

Asiansaistiedoksianto: Teemu Laajasalo

Muutoksenhaku

Päätökseen ei kirkkolain 24 luvun 5 §:n mukaan saa hakea muutosta.